

УДК 94(477) “191”

Мозуленко Д. І.1, Лаврик В. Р.²

¹ старш. викл. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. КНТ-519сп НУ «Запорізька політехніка»

ВИКЛАДАННЯ МЕХАНІКИ В ОЛЕКСАНДРІВСЬКОМУ МЕХАНІКО-ТЕХНІЧНОМУ УЧИЛИЩІ 1904-1920 РР.

Викладання механіки почалось в 1903/04 навчальному році, коли вперше почалось навчання у п'ятому класі, згідно навчальним програмам даного часу. Механіка входила в групу спеціальних предметів, на відміну від групи загальних предметів, тому викладачі механіки у звітних документах часто подавалися як викладачі спеціальних предметів без конкретного визначення дисципліни, яка викладається. До 1915/16 навчального року викладання механіки проходило в трьох старших класах, кількість уроків на тиждень була стабільною, а саме: п'ятий клас -3 уроки, шостий -5 уроків, сьомий – 5 уроків. Незрозуміло положення з викладанням механіки в сьомому класі. Декілька разів (1905/06, 1908/09, 1917/18 навчальні роки) навчальний журнал надає відмітки учеників 7 класу, але в основному відмітки з механіки учеників сьомого класу відсутні у журналах, а в навчальних програмах училища викладання механіки в 7 класі постійно, та стабільно на це визначається 5 годин на тиждень. Зрозумілих документальних пояснень такому положенню не знайдено. Іспити постійно здавали тільки ученики шостого класу (в п'ятому класі –тільки ті, що мали за рік «незадовільно»). Переводні іспити постійно здавали ученики, які переходили у шостий клас. Декілька разів (не постійно) переводні іспити були и для учеників, які переходили до сьомого класу. Іспити щодо закінчення курсу проходилися звичайно у квітні, переводні іспити –у серпні, вони постійно проходили як окремо письмовий, окремо усний, між ними був проміжок в декілька діб. Іспити проходили у присутності комісії, до неї входили викладач механіки, представник адміністрації, викладачі інших спеціальних предметів. Два рази на навчальний рік (листопад–грудень та березень–квітень) на Педагогічних радах підіймалося питання рівня успішності з різних предметів (тобто відсоток учеників, які мали задовільний бал з предмету), у том числі и з механіки.

У звіті за 1909/10 навчальний рік вже є зображення системи викладання, що стала стійкою: «Викладання механіки проводилося у 5 та 6 класах, пристосовуючи її до існуючих програм. В 5 класі проходили відділи теоретичної механіки, кінематики, статички и динаміки, після слухався курс елементарної механіки Новицького. В 6 класі проходили відділи механіки:

тертя та прості машини; опір матеріалів; курс графічної статyki; відділ про тертя та прості машини проходив за записками –у зошитах під диктовку викладача. Після вивчення курсу «опір матеріалів» слухали курс опір матеріалів Лаунгардта. Посібник, яким користувалися при вивченні графічної статyki, були літографовані записи, які були складені колишнім викладачем Грудинським. На всі відділи механіки розв'язувалися задачі, а з графічної статyki учні виконували графічні розрахунки».

В період воєнної та революційної нестабільності (1916 -20 рр.) ця система, яка чітко працювала, була зруйнована, але викладання механіки, нехай обмежене, продовжувалось у старших класах училища.